

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський) рівень	Форма навчання	Денна Заочна	Навчальний рік/семестр	1-й рік/ 1 семестр 2023/2024 навчальний рік
-----------------------------	--------------------------------------	-----------------------	-------------------------	-------------------------------	--

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Теорія і практика редагування
Кафедра	філології (українське відділення)
Освітня програма	Спеціальності підготовки магістрів з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» 035 «Філологія» 035.01 (Українська мова та література) Кваліфікація: магістр філології Форма навчання денна / заочна
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Шифр дисципліни: ОК 3 Теорія і практика редагування Кількість кредитів: 4 (120 годин) Лекції: 20 Семінарські/практичні заняття: 16 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 84
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	к.ф.н., доц. Чонка Тетяна Степанівна chonka.tetyana@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з української мови, історії української та зарубіжної літератури, теорії літератури, літературознавства, психології та педагогіки, соціології, достатніх для сприйняття матеріалу, а також досвід роботи з лінгвістичними, літературними та літературно-критичними джерелами, вміння узагальнювати і систематизувати поданий матеріал.
Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни,	Курс «Теорія і практика редагування» ознайомлює з основними теоретичними засадами редагування, видами і галузями редагування, а також виробляє у студентів практичні навички редакторської роботи з текстом. Мета курсу полягає у засвоєнні суті процесу редагування текстів різних стилів, його складників, мети й завдань.

**основна тематика
дисципліни**

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких *загальних компетентностей*:

ЗК 1. – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. – Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. – Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 7. – Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 8. – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК 10. – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 11. – Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. – Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких *фахових компетентностей*:

ФК 3. – Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК 4. – Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті та захисту інтелектуальної власності на її результати.

ФК 5. – Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 7. – Володіння експресивними, емоційними, логічними засобами мови та здатність спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 8. – Здійснювати коректуру та редагування текстів різних типів.

ФК 9. – Здатність в межах комунікативних ситуацій застосувати прагматичну та міжкультурну компетенції з української, угорської та іноземної мов.

ФК 10. – Здатність володіти термінологічними, лексичними, синтаксичними та морфологічними нормами української мови та уміння її застосовувати.

ФК 11. – Організовувати різні форми наукової, творчої, культурної та інших видів діяльності, які певним чином стосуються філології, дослідження, редагування, літературної творчості.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. – Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. – Упевнено володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною мовою.

ПРН 3. – Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. – Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. – Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. – Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 8. – Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9. – Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10. – Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11. – Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. – Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. – Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власний погляд на них як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. – Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. – Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. – Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

**Тематика курсу
Теми лекційних занять**

(20 г.)

1. Поняття терміна „редагування”. Види редагування (загальне і галузеве, нормативне і творче) Мета і завдання редагування. Суть понять: верифікація повідомлення, адаптація, адвербіалізація, нормалізація, рецепція, інтерпретація, уніфікація, політизація/деполітизація, метизація, естетизація). Галузі редагування. Аспекти редагування (літературне, технічне, художнє, наукове).
2. Текст як об’єкт редагування. Параметри наукового тексту. Особливості мови наукового, науково-навчального, газетно-публіцистичного, художнього тексту. Види текстів, які потребують редагування (паперові та електронні матеріали ЗМІ, книжкові видання, специфічні видання, тексти ділової документації, перекладні та ін.). Структури та функції тексту (фактологічна, тематична, композиційна, архітектонічна, контактна).
3. Оцінка та редакторський аналіз тексту (мовний та формально-логічний рівень). Межі втручання редактора в текст. Психологічні причини авторських помилок.
4. Механізми редакторського сприйняття тексту.
5. Аналіз логіко-композиційної структури та мовної тканини текстів різних стилів і жанрів. Прогнозування завдань редактора та способів поліпшення тексту.
6. Технічні норми: т. зв. «помилки сторінки». Сучасні бібліографічні норми. Державні стандарти щодо скорочень.
7. Набуття навичок виправлення лексичних, граматичних і стилістичних помилок. Дотримання правил бібліографічного опису. Редакторська робота з текстами.
8. Чистота мови: сучасні параметри.
9. Пошуки правильного і точного слова. Друковані та інтернет-ресурси, присвячені українській мові. Редакторські майстерні: напрями діяльності. Онлайн-курси редакторів.
10. Ознайомлення зі словниками-довідниками з культури мови, мовознавчими працями інформаційно-довідкового характеру, інтернетсторінками, присвяченими українській мові, дописами і блогами, що містять поради з редакторського досвіду.

Теми практичних занять

(16 г.)

Типологія помилок у тексті.

1. Логічність, точність, змістовність, об’єктивність як ознаки тексту. Види логічних помилок та способи їх усунення. Види помилок (інформаційні, модальні, фактичні, темпоральні, локальні, ситуативні, семіотичні, тезаурусні, сприйняттєві, атенційні).

Текстові помилки. Класифікація мовних помилок.

	<p>2. Дотримання орфографічних та пунктуаційних норм як фундаментальні вміння редактора. Основні орфографічні та пунктуаційні помилки.</p> <p>Лексичні норми. Типологія лексичних помилок. Морфологічні норми. Типові помилки вживання граматичних форм. Основні порушення синтаксичних норм. Стилiстичні норми.</p> <p>3. Робота з текстами різних стилів. Виявлення та визначення характеру помилок у текстах, способи їх виправлення та шляхи вдосконалення тексту.</p> <p>Види редакторських і коректорських правок.</p> <p>4. Логічні та психологічні основи редагування. Чинники, що ускладнюють сприймання, читання. Психологічні механізми поліпшення сприймання. Правила правки.</p> <p>Редакторські правки та зауваження. Аспекти роботи з автором.</p> <p>Робота з текстами різних стилів. Аспекти взаємодії автора й редактора.</p> <p>5. Технічні правки. Обов'язки коректора. Коректорські знаки. Контроль виправлень тексту.</p> <p>Особливості редагування перекладу.</p> <p>Робота з текстом за допомогою коректорських знаків. Поняття видимої правки.</p> <p>6 – 8. Практична робота з текстами.</p>
<p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка до семінарських занять : максимальна кількість 30 балів (10 занять по 3 бали, але мінус 3 бали за кожне заняття, якщо студент не підготувався, не був на семінарі і не здав теми); - виконання самостійної роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання, презентоване під час семінару: максимальна кількість 30 балів; - модулі: максимальна кількість балів 40; <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат.</p> <p>Питання до екзамену:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття терміна „редагування”. Галузі і види редагування. 2. Мета і завдання редагування. Суть понять: верифікація повідомлення, адаптація, адвербіалізація, нормалізація, рецепція, інтерпретація, уніфікація, політизація/деполітизація, метизація, естетизація). 3. Аспекти редагування (літературне, технічне, художнє, наукове). 4. Системно-структурна організація редакторської діяльності. 5. Текст як об'єкт редагування, його ознаки, параметри, структура. 6. Види текстів, які потребують редагування (паперові та електронні матеріали ЗМІ, книжкові видання, специфічні видання, тексти ділової документації та ін.). 7. Особливості редагування текстів різних жанрів.

	<ol style="list-style-type: none"> 8. Структури та функції тексту (фактологічна, тематична, композиційна, архітектонічна, контактна). 9. Технологія літературного редагування. 10. Оцінка та редакторський аналіз тексту (мовний та формальнологічний рівень). 11. Психологічні причини авторських помилок. Межі втручання редактора в текст. 12. Механізми редакторського сприйняття тексту. 13. Типологія помилок у тексті. Загальні, текстові та мовні помилки. 14. Норми і стандарти. Правила бібліографічного опису. 15. Точність та логічність: вияв у тексті. 16. Чистота мови: сучасні параметри. Вияв у тексті. 17. Друковані та інтернет-ресурси, присвячені українській мові. Редакторські майстерні: напрями діяльності. 18. Мета правки. Види правки. Правила правки. 19. Основні коректорські знаки. 20. Особливості редагування перекладу. 21. Початкові відомості про видавничу справу, редагування. 22. Редакторські професії та фахові вимоги до них. 23. Сутність і зміст редагування. 24. Особливості наукового редагування. 25. Етапи редагування та їх особливості. 26. Нормативна база редагування. 27. Методи редагування. 28. Норми редагування. 29. Комп'ютеризація редагування. 30. Інформаційні норми редагування. 31. Композиційні норми редагування. 32. Логічні норми редагування. 33. Лінгвістичні норми редагування. 34. Теоретико-методичні засади редагування. 35. Норми редагування. <p>Практичні завдання – робота з текстами.</p>
<p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу: Презентації, лекції, індивідуальні науково-дослідні та творчо-пошукові завдання, самостійна робота з методичними, теоретичними і літературно-критичними джерелами. Технічне забезпечення: Classroom дисципліни Код Classroom Необхідне обладнання: Доступ до мережі Інтернет, засоби наочності: проєктор, ноутбук, дошка. Програмне забезпечення Microsoft Office, PowerPoint</p>
<p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Базова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гузенко С. В. Теорія і практика редагування : навч. посіб. / С. В. Гузенко. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. – 220 с

2. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. Львів, 2000. Зелінська Н.В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою тексту (літературне опрацювання тексту). Київ : УМК ВО, 1989.
3. Іванченко Р.Г. Адекватність розуміння і ясність тексту. Київ, 1991.
4. Іванченко Р. Г. Літературне редагування / Р. Г. Іванченко. Репр. вид. К. : [б.в.], 2003. 248 с.
5. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : навчальний посібник / А. О. Капелюшний. Львів : ПАІС, 2005. 304 с.
6. Капелюшний А.О. Росіянізми в телевізійному мовленні і в газетному тексті. Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць. Львів : ЛНУ, 2000. Вип. 3. С. 359–368.
7. Капелюшний А.О. Типологія журналістських помилок. Львів: ЛНУ, 2000.
8. Колоїз Ж. В. Теорія і практика редагування газет : [практикум] / Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг : КДПУ, 2017. – 82 с.
9. Крайнікова Т.С. Коректура. Київ: Наша культура і наука, 2005. Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи. Львів: Афіша, 2001.
10. Кришталовська Т. Бути автором. Потаємний світ редакторства. Київ, 2021. 143 с.
11. Пентилюк М. Мовленнєві помилки та принципи їх класифікації. УМЛШ. 2003. №3. С. 26–29.
12. Різун В.В. Літературне редагування. Київ : Либідь, 1996.
13. Серажим К. С. Літературне редагування: навч. посіб. Київ, 2012. 142 с.
14. Терлак З. Словник-довідник з пунктуації. Львів, 2019.
15. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця, видавця. К.: Наша культура і наука, 2005. 560 с.
16. Тимошик М.С. Видавнича справа та редагування : навч. посіб. Київ: Наша культура і наука, 2004.
17. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): монографія. Івано-Франківськ, 2013. 332 с.

Додаткова:

1. Антисуржик /за ред. О.А. Сербенської. Львів, 2019. 304 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ, 1991.
3. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словничок-довідник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 88 с.
4. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ, 2014.
5. Караванський С. Секрети української мови. Київ, 1994. ПРОМОВА, або Де ми помиляємося... / кер. проекту О. М. Демська - Кульчицька. Київ, 2006.

6. Лесюк М. Словник росізмів у сучасній українській мові (ненормована лексика). Доля моєї мови : наук.-популярне вид. Івано-Франківськ : Нова зоря, 2004. С.214-252.
7. Непийвода Н. Сам собі редактор: Порадник з української мови. Київ, 1998.
8. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ, 1999.
9. Фаріон І. Мовна норма: пошук істини. Івано-Франківськ, 2017. Левкова А. Спільна мова, Як народжуються слова. Київ, 2020. 200 с

Інформаційні ресурси

1. Український правопис (2019). – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
2. Наукова періодика України: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду: <http://www.ulif.org.ua>
4. Українська мова в інтернеті: <http://www.nowamowa.com.ua>
5. Культура мови: <http://www.kultura-mowy.wikidot.com>